

עין משפט נר מצוה

במא א מיי פֿ״ג מהלכות אכל הלכה ח טור שו"ע יו"ד סימן שעד סעיף ב:

תורה אור השלם

- ובי יוד איש על רעהו להִרְגוּ בעֲרֻמָּה מעם מוֹבְדֵי תִקְחוּנוּ לְמוֹת: שמות כא יד
- לא תבערו אש בבל משבתִיכם בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת: שמות לה ג
- ובי יִהְיֶה באיש חָטֵא מִשְׁפָּט מִן־הַדֹּמֶת וְהִקְלִיתָ אוֹתוֹ עַל עֵינָי: דברים כא כב
- וְשִׁמְרֶתֶם אֶת הַשָּׁבָת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֵם מִחֻלְלֵיהָ מוֹת יוּמָת בִּי כָּל הַעֲשֵׂה בָּהּ מִלְאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקִּרְבִּי עֲמִי: שמות לא יד
- וְהָיָה אֱלֹהִי לָכֵם לְחֻקֶּת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵי־תִיכֶם: שמות לא יד

במדבר לה כט

מוסף רש"י

אמרת לא יטמא. אי משום טיר אי משום כ"ג אי משום פסח, ורש"י הכא דליתמהו לכולהו (ובחיים ק.) אר: כסם שאין טיר מנטל מיוחדו לטמא לקדושו, כך הוא זה לא ינטל מפסחו (ומגילה ג.) ללאו יצאת. שהיה בכלל לא תעשה כל מלאכה, חור והולכה מכללו ופרט זה לאו לעצמה, לומר לך שאינה צמיחה צ"ד כשאר מלאכות אלא בלאו זה לבדו (פסחים ה.) וכע"ז יבמות ו: ודקמן טב.) שאין זה כרת וסקילה כשאר מלאכות אלא מה שאמור זה (שבת ו.). לחלק יצאת. שלא תאמר אינו חייב סקילה עד שחלל שבת בכל מלאכה, לכן יצאה העברה מן הכלל לחלק. מה העברה מיוחדת שהיא אב מלאכה וחייב כרת וסקילה בפני עצמה, אף כל שהיא אב מלאכה (יבמות ו.) אר: שלא תאמר היעשה ארצה או חמשה צוות מלאכות בשוגג אינו חייב אלא אחת, דהא חד לאו איכא בכולהו וחד כרת, לפיכך פרט זה בפני עצמה להקיש אליה, מה היא מיוחדת וחיבינן עליה לעצמה כי (פסחים ה.) אף כל שהוא אב מלאכה אס עשאו בזהעל אחד חייב על כל אחת ואחת, דכל דבר שהיה בכלל ויאל מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יאל אלא ללמד על הכלל כונו יאל (דקמן טב.) מושבות מזה ת"ל. מושבותיכם בכל מקום שאחם יושבים אפילו במוטה לארץ (יבמות ו.). ואינה חובת הגוף היא. ואינה תלויה בקרקע ככלאס ועלהו ותרומות ומעשרות (שם).

לה:

שַׁבָּת שנדחת מפני העבודה. הקשה הר"ר יעקב דאורליינ"ש ונימא דיו מה עבודה לא מדחיא אלא בשב ואל תעשה אף שבת לא תדחה אלא בשב ואל תעשה ולמאן דלית ליה דיו צ"ק דף כה. וספן היכל דמפריך קל וחומר ניחא וי"ל מ"מ איכא ק"ו דהשתא ומה עבודה שהיא קלה דוחה שבת קבורת מת מנזה לא כ"ש דלכל הפחות לא גרע מעבודה והא דאמר בסוף פרק כ"ד הרגל (שם) ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל צרה"ר שהוא פטור החמיר עליהם צרשות הנזק לשלם נזק שלם מקום שהחמיר על הקרן צרה"ר שהוא חייב אינו דין שנחמיר עליו צרשות הנזק לשלם נזק שלם ואמרינן דיו מה צרה"ר חיי נזק אף צרשות הנזק חיי נזק ואמאי לא אמרינן ומה שן ורגל הקל משלם בתנר הנזק נזק שלם קרן חמור לא כ"ש וי"ל דשאי הכא כיון דגוף העבודה נדחית מפני מת מנזה אין לנו לומר שתהא חמורה הימנו בשום מקום: **רציחה** תוביח. וא"ת וליעבד ק"ו ממילה ולא מני פריך מרציחה וי"ל מ"מ הוה מני למימר רציחה תוכיח כי היכי דרציחה לא דחיא שבת אף על פי שדוחה את מת מנזה לא תדחה שבת אף על פי שראינו את המילה דדחי שבת: **שנאמר מעם מובחי**. ואפי' אין שם כהן ראוי לעבד את העבודה נידחית וא"ת דמה שרציחה דוחה את העבודה לאו משום דרציחה דוחה את העבודה אלא משום דגברא לא חוי כדאמרינן (גרכות דף נב:) כהן שהרג את הנפש לא יאל כפיו שנאמר (ישעיה ה) ידיכם דמים מלאו וכ"ש עבודה וי"ל דעל כרחיק חוי דהא לא מיחל לעבודה וגשיאות כפים חומרא בעלמא הוא ועוד י"ל דשאני נשיאות כפים לפי שהרג צידיו ואין קטיגור נעשה סניגור כדכתיב בזההוא קרא וצפרישכם כפיכם אעלים עיני וגו':

מושבות מה ת"ץ. והא דדרשינן בספ"ק דשבת (ד' ג.) בכל מושבותיכם אי אתה מצעיר אבל אתה מצעיר צמדות צית המוקד היינו משום דכתיב מושבותיכם ולא כתב מושבות וכי תימא כוליה להכי הוא דאחא א"כ לכמוז בכל גבולכם אלא מדכתיב לשון מושבות דרשינן צ"ד וא"ת כוליה לצ"ד ולההיא דשבת הוא דאחא ומנא ליה לרבי יוסי ללאו ולרבי נתן לחלק וי"ל מדכתיב לא תצערו ולא תחטא דהוה שבת דהוה הר"ר יעקב דאורליינ"ש ונימא דיו מה עבודה לא מדחיא אלא בשב ואל תעשה ולמאן דלית ליה דיו צ"ק דף כה. וספן היכל דמפריך קל וחומר ניחא וי"ל מ"מ איכא ק"ו דהשתא ומה עבודה שהיא קלה דוחה שבת קבורת מת מנזה לא כ"ש דלכל הפחות לא גרע מעבודה והא דאמר בסוף פרק כ"ד הרגל (שם) ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל צרה"ר שהוא פטור החמיר עליהם צרשות הנזק לשלם נזק שלם מקום שהחמיר על הקרן צרה"ר שהוא חייב אינו דין שנחמיר עליו צרשות הנזק לשלם נזק שלם ואמרינן דיו מה צרה"ר חיי נזק אף צרשות הנזק חיי נזק ואמאי לא אמרינן ומה שן ורגל הקל משלם בתנר הנזק נזק שלם קרן חמור לא כ"ש וי"ל דשאי הכא כיון דגוף העבודה נדחית מפני מת מנזה אין לנו לומר שתהא חמורה הימנו בשום מקום: **רציחה** תוביח. וא"ת וליעבד ק"ו ממילה ולא מני פריך מרציחה וי"ל מ"מ הוה מני למימר רציחה תוכיח כי היכי דרציחה לא דחיא שבת אף על פי שדוחה את מת מנזה לא תדחה שבת אף על פי שראינו את המילה דדחי שבת: **שנאמר מעם מובחי**. ואפי' אין שם כהן ראוי לעבד את העבודה נידחית וא"ת דמה שרציחה דוחה את העבודה לאו משום דרציחה דוחה את העבודה אלא משום דגברא לא חוי כדאמרינן (גרכות דף נב:) כהן שהרג את הנפש לא יאל כפיו שנאמר (ישעיה ה) ידיכם דמים מלאו וכ"ש עבודה וי"ל דעל כרחיק חוי דהא לא מיחל לעבודה וגשיאות כפים חומרא בעלמא הוא ועוד י"ל דשאני נשיאות כפים לפי שהרג צידיו ואין קטיגור נעשה סניגור כדכתיב בזההוא קרא וצפרישכם כפיכם אעלים עיני וגו':

מושבות מה ת"ץ. והא דדרשינן בספ"ק דשבת (ד' ג.) בכל מושבותיכם אי אתה מצעיר אבל אתה מצעיר צמדות צית המוקד היינו משום דכתיב מושבותיכם ולא כתב מושבות וכי תימא כוליה להכי הוא דאחא א"כ לכמוז בכל גבולכם אלא מדכתיב לשון מושבות דרשינן צ"ד וא"ת כוליה לצ"ד ולההיא דשבת הוא דאחא ומנא ליה לרבי יוסי ללאו ולרבי נתן לחלק וי"ל מדכתיב לא תצערו ולא תחטא דהוה שבת דהוה הר"ר יעקב דאורליינ"ש ונימא דיו מה עבודה לא מדחיא אלא בשב ואל תעשה ולמאן דלית ליה דיו צ"ק דף כה. וספן היכל דמפריך קל וחומר ניחא וי"ל מ"מ איכא ק"ו דהשתא ומה עבודה שהיא קלה דוחה שבת קבורת מת מנזה לא כ"ש דלכל הפחות לא גרע מעבודה והא דאמר בסוף פרק כ"ד הרגל (שם) ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל צרה"ר שהוא פטור החמיר עליהם צרשות הנזק לשלם נזק שלם מקום שהחמיר על הקרן צרה"ר שהוא חייב אינו דין שנחמיר עליו צרשות הנזק לשלם נזק שלם ואמרינן דיו מה צרה"ר חיי נזק אף צרשות הנזק חיי נזק ואמאי לא אמרינן ומה שן ורגל הקל משלם בתנר הנזק נזק שלם קרן חמור לא כ"ש וי"ל דשאי הכא כיון דגוף העבודה נדחית מפני מת מנזה אין לנו לומר שתהא חמורה הימנו בשום מקום: **רציחה** תוביח. וא"ת וליעבד ק"ו ממילה ולא מני פריך מרציחה וי"ל מ"מ הוה מני למימר רציחה תוכיח כי היכי דרציחה לא דחיא שבת אף על פי שדוחה את מת מנזה לא תדחה שבת אף על פי שראינו את המילה דדחי שבת: **שנאמר מעם מובחי**. ואפי' אין שם כהן ראוי לעבד את העבודה נידחית וא"ת דמה שרציחה דוחה את העבודה לאו משום דרציחה דוחה את העבודה אלא משום דגברא לא חוי כדאמרינן (גרכות דף נב:) כהן שהרג את הנפש לא יאל כפיו שנאמר (ישעיה ה) ידיכם דמים מלאו וכ"ש עבודה וי"ל דעל כרחיק חוי דהא לא מיחל לעבודה וגשיאות כפים חומרא בעלמא הוא ועוד י"ל דשאני נשיאות כפים לפי שהרג צידיו ואין קטיגור נעשה סניגור כדכתיב בזההוא קרא וצפרישכם כפיכם אעלים עיני וגו':

תצערו ולא תחטא דהוה שבת דהוה הר"ר יעקב דאורליינ"ש ונימא דיו מה עבודה לא מדחיא אלא בשב ואל תעשה ולמאן דלית ליה דיו צ"ק דף כה. וספן היכל דמפריך קל וחומר ניחא וי"ל מ"מ איכא ק"ו דהשתא ומה עבודה שהיא קלה דוחה שבת קבורת מת מנזה לא כ"ש דלכל הפחות לא גרע מעבודה והא דאמר בסוף פרק כ"ד הרגל (שם) ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל צרה"ר שהוא פטור החמיר עליהם צרשות הנזק לשלם נזק שלם מקום שהחמיר על הקרן צרה"ר שהוא חייב אינו דין שנחמיר עליו צרשות הנזק לשלם נזק שלם ואמרינן דיו מה צרה"ר חיי נזק אף צרשות הנזק חיי נזק ואמאי לא אמרינן ומה שן ורגל הקל משלם בתנר הנזק נזק שלם קרן חמור לא כ"ש וי"ל דשאי הכא כיון דגוף העבודה נדחית מפני מת מנזה אין לנו לומר שתהא חמורה הימנו בשום מקום: **רציחה** תוביח. וא"ת וליעבד ק"ו ממילה ולא מני פריך מרציחה וי"ל מ"מ הוה מני למימר רציחה תוכיח כי היכי דרציחה לא דחיא שבת אף על פי שדוחה את מת מנזה לא תדחה שבת אף על פי שראינו את המילה דדחי שבת: **שנאמר מעם מובחי**. ואפי' אין שם כהן ראוי לעבד את העבודה נידחית וא"ת דמה שרציחה דוחה את העבודה לאו משום דרציחה דוחה את העבודה אלא משום דגברא לא חוי כדאמרינן (גרכות דף נב:) כהן שהרג את הנפש לא יאל כפיו שנאמר (ישעיה ה) ידיכם דמים מלאו וכ"ש עבודה וי"ל דעל כרחיק חוי דהא לא מיחל לעבודה וגשיאות כפים חומרא בעלמא הוא ועוד י"ל דשאני נשיאות כפים לפי שהרג צידיו ואין קטיגור נעשה סניגור כדכתיב בזההוא קרא וצפרישכם כפיכם אעלים עיני וגו':

לא תהא רציחה. רבא נמי פשיטא ליה דלא מני למימר הכי דא"כ לא מיתוקם מעם מוצחי אלא קאמר לאציי אי בתר ק"ו אולת לאקשווי לרבי יוחנן ומפקו ליה לקרא מקרבן ציבור א"כ גס בקרבן יחיד לא מיתוקם אלא ודאי לא אמרינן קל וחומר:

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

ושמע שמע לו מס. קרוצו: **יכול יטמא אמרס לא יטמא**. דהא מיר הוא וכתיב (ויקרא כה) על (א) נפשות וגו' (י ואורך דברים הוא לשון המשנה זו יכול אף מת מנזה כן ת"ל ולאחמוו דלא אינטריך אלא להאי וללמד אע"פ שיש עליו קדושה הרבה ועסקי מנזה לאחמוו הוא דהוהיר הכמוז שלא ליטמא אבל מיעמא למת מנזה: **רציחה תוכיח**

שדוחה אס העבודה. דכתיב מעם מוצחי תקחנו למות שאס היה כהן רוצח ורוצה לעבד מציאין אותו לידון צצ"ד ובלבד שלא יורידוהו מעל המוצח ממס אס כבר התחיל דכתיב מעם מוצחי ולא מעל: **כבר פסקה**. דלא דחיא שבת: **מה ס"ל**. קא ס"ד דהאצברה קאמר מה ת"ל הא כתיב (שמות כ) לא תעשה כל מלאכה: ופרכינן **מה ס"ל אי לר' יוסי ללאו כו'**. ללאו יצאח שאר המלאכות לומר לך שאין זה כרת וסקילה אלא לאו בעלמא: **לחלק יצאח**. מן הכלל ללמד על הכלל כולו יאל שלא תאמר עשאן לכל המלאכות בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת לכן יצאח זו להקיש אליה את כל הכלל ולומר לך מה זו מיוחדת שהיא אב מלאכה וחיבינן עליה צפני עצמה שהרי הוהיר עליה לאו צפני עצמה אף כל שהיא אב מלאכה חייבין עליה צפני עצמה: **מושבות קא קשיא ליה**. לתנא ועלה קאמר מה ת"ל. כל היכל דכתיב מושבותיכם צא ללמד בכל מקום שאחם יושבין ולהציא חוזה לארץ: **חוצה הגוף היא**. חוצה המוטלת על האדם ואינה מוטלת על הקרקע כגון מלות שציעית ואלו על פירות קרקע כגון ערלה וכלאים ותרומות ומעשרות ותנן צפ"ק דקידושין (דף נ:) כל מנזה התלויה צארץ כלומר על הקרקע ופירומוי אינה נוהגת אלא צארץ וכל שאינה תלויה צקרקע זין צארץ זין צחול" ויליף מעי": **שומע אני**. והומת זין צחול זין צצבת דתימי לך מק"ו מעבודה כדאמרינן לעיל: **או אינו אלא אפילו מיסת צ"ד**. במשמע חילול והא מה אני מקיים והומת צחול ולא צצבת דק"ו פריכא הוא דאיכא למימר קצורת מת מנזה מוכיח שדוחה עבודה ואינה דוחה שבת: **או אינו אלא אפי' צצבת**. קאמר והומת דק"ו לאו פריכא הוא דהאי דקא אמרת מקצורת מת מנזה היא גופה תיקשי לן ונימא דתידמי שבת מק"ו מעבודה ת"ל מושבותיכם והכי מפרש לה צפ"ק דיצמות ^[א]: **וביו אלה לכס**. צפרשת רוצחים כתיב גבי

מיתות צ"ד: **ואמר רחמנא לא תצערו**. אפי' לשריפת מיתת צ"ד: **הספא דאמרס**. מלא תצערו ואין רציחה דוחה שבת על כרחיק מהשתא אין רציחה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא**. אי האי ק"ו אחית למידרש מו לא מיתוקם מעם מוצחי דאי צקרבן יחיד הא איכא למידרש נמי ק"ו שנדחה מפני קרבן יחיד דקסנר נדרים ונדבות קריצים ציו"ט:

אין קשיא דר"ל: **אין רציחה** דוחה אותה. וא"ת ונימא דיו ומה רציחה אינה דוחה שבת צקום ועשה אבל שז ואל תעשה דחיא שפיר ולמאן דלית ליה דיו היכל דמיפריך קל וחומר ניחא:

לא תהא רציחה. רבא נמי פשיטא ליה דלא מני למימר הכי דא"כ לא מיתוקם מעם מוצחי אלא קאמר לאציי אי בתר ק"ו אולת לאקשווי לרבי יוחנן ומפקו ליה לקרא מקרבן ציבור א"כ גס בקרבן יחיד לא מיתוקם אלא ודאי לא אמרינן קל וחומר:

ומה

עין משפט   גר מצוה
גר א מיי פֿירא מהל' סנהדרין הלכה ז' ןוהלצ'ן טור שרע חורמ סימן יח סעף ה':   גר ב מיי שם הלכה ד':   גר ג מיי שם פ"ב הל"ג: גר ד מיי שם פ"א הל"ה: גר ה מיי שם הלכה יא' סמג עשין א' טוש"ע חור'מ סימן ז סעיף ב':   סמג עשין א' טוש"ע ח' מיי פ"ב שם הלכה א' והלכה ט' ופי"א שם הלכה ט':   סא ט י מיי שם פ"ב הלכה ו':   סב כ מיי פ"א מהלכות סנהדרין הלכה ג':   סג ל מיי שם הלכה ט':

רבינו חננאל

תלמידו דון עמו ברני נפשות ומנוין אותן לשנים בתלמיד כגון רב כהנא ורב אבי דלגמריה דרב הוּו צריכי לסבירה דרב לא הוּו צריכי לסבירה דרב לא הוּו צריכי. יש מי שאומר הואיל ולא חושב קיום שטרות בהדייהו מכלל דקיום שטרות בקרובים כשר. ולא היא אלא כיון דקתני דיני ממונות אף קיום שטרות בכלל הוא. ואין קרוב כשר אלא לומר זה כתב ידו של אבי. א"ר אבוח עשרה דברים ששינו במשנתו בין דיני נפשות לדיני ממונות כולן אין גוהגין בשור הנסקל חוץ מכ"ג ותניא אין מושיבין בסנהדרין לן בנים וסרים ומי שאין לו בנים ר' יהודה מוסיף אף אכורי משום דלא מרחמי ובין דאין להן חניה לא חזו ליה וכוותא. וחילופא (בבוי) (בבסית) דרחמנא אמר לא תחמול ולא תכסה עליו: **ירושלמי** משמא דר' יוחנן אף פחות מכן עשרים ולא הביא שתי שערות כשר בדיני ממונות ואינו כשר בדיני נפשות וירשב בדיני של שור. ר' יוסי מוסיף דנין שור דיני ממונות ביום אחד. דיני נפשות ביום אחד. ואפילו גורא נותפת: ר' חזקיה ור' אחי בשם ר' אבוח אמר אסור לדון דיני ממונות בע"ש מתניתין פליגא עליה דתנן לפיכך אין דנין לא בע"ש ולא בערב יו"ט דיני נפשות. הא דיני ממונות דנין ותני גמי ר' חייא דאין דיני ממונות בע"ש ואין דנין דיני נפשות בע"ש אומר כאן להלכה כאן למעשה: **חבל** כשרין לדון דיני ממונות כו'. אוקימנא אפילו ממזר. והא דתנן במס' נדה יש ראו לדון דיני ממונות אוקימ' אפילו גר וקיי"ל בין ממזר בין גר כשרין לדון דיני ממונות ואין כשרין לדון דיני נפשות שנאמר ונשאו אתך במשא העם אתך בדומין לך: **סנהדרין** היתה כחצי גורן עגולה וכו'.

לו:

לֵאֲתוּי **ממזר**. לאו האין הכל כשרין לדון דיני נפשות קאי דאס' כן הוה ליה למימר לאתויי חלל דהוי רבותא טפי דאפי' חלל דכשר לצא בקהל פסול לדון דיני נפשות משום דכתיב אתך בדומה לך ועוד הא צהדיא קתני לה אלא כהנים לויס ישראלים המשאיין לכהונה אלא אהכל כשריין לדון דיני ממונות קאי וכן מוכח הוצרכותא דעידד אדיני ממונות ואע"ג דצפרק צא סימן (גדה דף מט: ושם) קעציד לריכותא איפכא אדיני נפשות מ"מ נקט עיקר מילתא משום דיני ממונות וא"ת לימא לאתויי סומא דכשר לדון דיני ממונות לתנא דמתני' כדאמרין לעיל (דף לד:) ופסול לדיני נפשות כדא' בריש מנחות חלילה (יבמות דף קא. ושם) דממעט סומין מדתני רב יוסף כשם שב"ד מנוקין בצדק כך מנוקין מכל מום ומהאי טעמא גמי יש לפסול כל מומין כיון דקאמר קראט דמוס אין כך צמוס ממש איירי וי"ל דמשמע ליה מתני' צפסול יוחסין כדאמר' צוה צורר (לעיל דף סא:) אמתייתין דצא סימן מדע דקתני סיפא אלא כהנים לויס ישראלים המשאיין לכהונה: **תנינא** **חדא** **זימנא**. אמילתיה דרב יהודה קשה ליה אמאי אינטרין ליה למימר אמתתי מתניתין לאיתויי ממזר דאי אמתייתין מאי פריך הא קתני התם טובא כה"ג אע"ג דתני להו בשאר דוכתי וכה"ג אשכחן צפרק אלו דברים צפסחים כל מלאכה שאפשר לעשותה:

חדא **לאיתוי** **גר**. השתא משמע

דסתם גר כשר לדיני ממונות וק' דצפרק החולץ (יבמות דף מה: ושם) אכשריה רצא לרצ מרי צר רחל ומני' ט' אפורסי בצצז לכיון דלאמו מישראל מקרב אחין קרינא ציה אלמא צעיא אמו מישראל וי"ל דהכא מיירי לדון גר חצירו כדאמר' צפ' מנחות חלילה (שם דף קב. ושם) גר דן חצירו דבר תורה ואס' היתה אמו מישראל דן אפילו ישראל ולא כמו שפ"ה דלענין דיני נפשות איירי דדן חצירו ולא ישראל אצל לדיני ממונות כשר ועוד דהתם מיייתי קרא דמקרב אחין ואילו דיני נפשות מימעטי צפמן מונשאו אתך וא"ת והא דלאמר צפ' עשרה יוחסין (קידושין דף עו:) גבי מי שהוחזקו אצותוי משוטרי הרצים למימרא דלא מוקמינן פסולין ורמניהו הכל כשרין לדון ואמר רב יהודה לאתויי ממזר ומאי קושיא

היינו לדון חצירו וי"ל דשאני ממזר הואיל ואציו ואמו מישראל מקרב אחין קרינא ציה והאי דקאמר צריכא אע"ג דגר וממזר חלוקין מ"מ נקט לריכותא דשייכא לפי המשנה השניה סתם ואין חילוק זה מפורש זה וא"ת בריש מנחות חלילה (דף קב: ושם) דל"ל שמואל צר יהודה לרב יהודה תנינא צישארל צצ"ד של ישראל ולא צצ"ד של גרים ורגיל ר"ת לומר דאותו (רב) שמואל צר נרצן יהודה היה צנו של

רב יהודה הינדוואה דלאמרי' צפ"ק דקידושין (דף צב:) דגר שאין לו יורשים הוה ונתגייר ט' הוא וצנו ואינו נראה דא"כ צלא ישראל גמי מיפסיל אפי' בשאר דינין כיון דלאו אמו מישראל ואין לומר דאינטרין לפסול אפי' לחלילת צני גרים דצני גרים כיון שהורתן ולידתן בקדושה ישראל מעליא נינהו כדאמר' צפ' נערה (מבוצות דף מד: ושם) לענין נערה המאורסה דהורתה ולידתה בקדושה ישראלית מעלימא היא וצריך לומר דאינטרין צישארל לפסול גר לחלילה אפילו אמו מישראל ורב שמואל צר יהודה אמו מישראל הוה:

אתך **בדומין** **לך**. אף על גב דמאתך גמי הוי שיץ למעוטי צעל מוס דמשה לאו צעל מוס הוה כדאמרין צפרק ט' אלו מומין (דף לו) אס' כן עשיתו למשה צעל מוס מכל מקום לא הוה מסתבר למידרש אתך להכי אי לאו משום דכתיב ומוס אין כן:

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

כי קאמר רב **כגון** **רב כהנא** **ורב אסי** **דלגמריה** **הוו** **צריכי** **למה** **ששמע** **מרבז** **אצל** **לסבירה** **למנא** **ראות** **וליישב** **הטעמים** **אין** **צריכין** **הלכך** **גברא** **צאפי** **נפשיה** **הוא** **דאי** **משום** **גמרא** **דשמע** **מיינה** **כל** **ישראל** **גמי** **ממשה** **קצלו** **ואין** **אלו** **טעמים** **הצנת** **לצו** **דנימא** **אס** **היתה** **חכמתו** **מפי** **רב** **אחר** **הוי** **אומר** **טעם** **אחר:** **עשרה דברים**. **תנן** **צמתני** **(דף צב:)**. **וכון** **אין** **נוהגין** **דין** **שור** **הנסקל** **להיות** **זוה** **לדיני** **נפשות** **אף** **על** **פי** **שאמרנו** **צפ"ק** **(דף צג.)** **לענין** **עשרים** **ושלשה** **כמיתת** **צעלים** **כך** **מיתת** **השור:** **חוץ מעשרים** **ושלשה**. **שצריך** **כ"ג** **כדיני** **נפשות:** **לא** **סטה**. **לרעה** **ע"פ** **אחד** **אצל** **אמה** **מטה** **לחוצה** **דין** **השור** **ע"פ** **אחד**. **ומהכא** **גמיר** **לכולו** **מעלות** **דלא** **נהיגי** **חוץ** **מכ"ג** **ומסתברא** **דהיקס** **להכי** **אתי** **שהוא** **עיקר** **הדין** **ותחילתו** **אצל** **כולו** **אין** **להללה** **אתי** **ומה** **לנו** **לחוס** **על** **שור** **המועד** **מוטצ** **לקיים** **צו** **וצברת** **הרע** **(דברים יט:)** **הא** **תשעה** **הוו**. **והדר** **פרקינן** **ל** **אאתקפתין** **והא** **י** **תנן** **צמתני** **ואמר** **האי** **דקשיא** **לן** **ט'** **הוו** **משום** **דאין** **הכל** **כשירין** **ועשרים** **ושלשה** **חדא** **היא** **דמאי** **טעמא** **ממזר** **פסול** **מדיני** **נפשות** **משום** **דצענין** **כ"ג** **דהיינו** **סנהדרי** **וצסנהדרי** **כתיב** **(צמדבר יא)** **ונשאו** **אתך** **דדומין** **לך** **מיוחסין** **כמותך:** **וקן**. **ששכח** **כצר** **צער** **גדול** **צנים** **ואינו** **רחמני** **וכן** **סרים:** **מעיפא** **כשירה**. **מזרע** **ישראל:**

מכל **מוס**. **פגם** **משפחה:** **משום** **שכינה**. **הנך** **דציני** **משה** **הוא** **דצענין** **מיוחסין** **שיהו** **רצוי** **שתשרה** **שכינה** **עליהן**^(א): **שכינה**. **דכתיב** **(שם)** **ואלכלתי** **מן** **הרוח:** **ונשאו** **אחך**. **צסנהדראות** **שחילק** **לו** **יתרו** **לשפוט** **את** **העם** **דאין** **כאן** **משום** **שכינה** **דכתיב** **והקל** **מעליך** **ונשאו** **אתך** **ולא** **מן** **ונשאו** **אתך** **צמשא** **העם** **(שם)** **יליף** **דההוא** **צשצעים** **וקנים** **שהלכו** **עמו** **לאהל** **מועד** **כתיב** **ומשום** **שכינה**^(ב): **בתנני'** **סנהדרין**. אף של כ"ג: **כחאי** **גורן** **עגולה**. צעגולה היו יושצין כדי שיהו כולן רואין זה את זה לפי שאס' היו יושצין צשורה אין פני הראשונים רואין זה את זה וצעגולה שלמה אין יושצין לפי שצריכין צעלי הדין והעדים ליכנס לדבר צפני כולס שיהו כולן רואין את העדים ומתקדקין א) צדברים ולא שיהא פני העדים לשורה זו ואחוריהם לזו: **וכותצין דצרי המוצין והמחייצין**. שניהם כותצין דצרי המוצין ושניהם כותצין דצרי המחייצים שאס' יטעה האחד

ויכיה כתיב ^(י) על של חצירו: **שלשה**. הוו שמתוך טורח הטעמים שירצה עליהן יטעו צדצר אלא א' כותב דצרי המוצין וא' כותב דצרי המחייצין והג' כותב דצרי כולס ומתוך שאין טורח רב עליהם לא יקצרו צדצר ואס' יטעה אחד מהם יוכיה כתיב של שלישי: **ט' יושצין לפניהן**. אף הן כעגולה אלא שהגדולים יושצין על הספסלין והתלמידים על הקרקע: **ושלש**

נמי **ישראל** **גמי** **ממשה** **קאי** **והקל** **מעליך** **ונשאו** **אתך** **(שם)**. כדי שיהו רואין זה את זה. ליתו שומעין איס את חצירו וממוחקין זו עס זה עד שתא' הוראה כהלכה. שאילו היו יושצין כשורה שלא צעגולה אין צני ראש השורה רואין צני סוף שורה, וצעגולה שלמה לא היו יושצין כדי שיהא מקום לצאת ולצא (וחילין ה.) דברי מחייבין ודברי מזכין. פלוני חייב וטען הטען הוה, פלוני יוכה ומן הטעם הוה (מעיר לד.).

יח' ואלכלתי מן הרוח וגו', אצל סנהדרין שכן לדון, כגון סנהדרי דימרי חותן משה לא (שם). ונשאו אתך. גרסינן ולא גרס צמשא העם, אלא אסנהדרין דימרי קאי והקל מעליך ונשאו אתך (שם). כדי שיהו רואין זה את זה. ליתו שומעין איס את חצירו וממוחקין זו עס זה עד שתא' הוראה כהלכה. שאילו היו יושצין כשורה שלא צעגולה אין צני ראש השורה רואין צני סוף שורה, וצעגולה שלמה לא היו יושצין כדי שיהא מקום לצאת ולצא (וחילין ה.). דברי מחייבין ודברי מזכין. פלוני חייב וטען הטען הוה, פלוני יוכה וכן הטעם הוה (מעיר לד.).

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ו], ב) [לעיל כט. לג: תוספ' סוף פ"ו], ג) לעיל ס: גדה מט: קידושין עו:, ד) יבמות קא. ע"ש קידושין עו:, ה) קידושין עו: ע"ש הוריות ד: ע"ש, ו) [לעיל י. ע"ש], ז) חולין ה., ח) [לעיל לה. ט:] [ג"ל המזכין ודברי המחייבין כך אי' צמשה שצמעות וכן הוצא לעיל לה. לה. וכו' מפירש"י דהכא ועי' היטב צפירות רש"י דלעיל לה. ד"ה המחייבין], י) צס"א: פרכין, יא) [שיץ לעמ' הכא אחר ד"ה ושלם שורות], יב) [כני דצ"ל דקרא], יג) פ"י לשון ממונה כגון פרנס וגואל, יד) רב שמואל צר ס' הוה וצנו וא"כ צלא ישראל גמי מוסקל צכ"ל. ר"מ, טו) [ג"ל מצמקת צבורות צפרק מומין אלו (דף מד:).]

תורה אור השלם

- לא תטה משפט אֲבִיךָ בִּרְיָבֶיךָ:

שמות כג ו לא תאבה לו ולא תשמע אִלָּיו ולא תחוס עִינְךָ עָלָיו ולא תחמל וְלֹא תִבְסֶה עָלָיו:

- בְּלֶךְ יָקָה רָעִינִי וּמוֹם אִין בְּךָ:

- שיר השירים ד ז ויאמר יי אֵל משה אִסְפָּה לִי שְׁבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעֹת בִּי דָם וְקִבִּי וְהָעָם שִׁטְרוּיוֹ וְלִקְחֹת אֹתָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְקַבְּצוּ שָׁם עִמָּךְ: במדבר יא טו
- וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם בְּכָל עַת וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל יֵבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדָּבָר הַקָּטָן יִשְׁפֹּטוּ דָם וְהָקָל מִעֲלֶיךָ וְנִשְׁאוּ אֹתָךְ: שמות יח כב

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה משום שכינה וכו' שכינה עליהן דכתיב כל"ל ותיבת שכינה נמחק וסוד"א: ב) ד"ה ונשאו וכו' משום שכינה צ"ב ע"ל דף ז ע"א: ג) ד"ה כחאי וכו' ומתקדקין צדכיהס: ד) ד"ה וכותצין וכו' יוכיה כתיב של כל"ל ותיבת על נמחק:

מוסף רש"י

כל הראוי לדון דיני נפשות. כל שכן שהוא כשר לדיני ממונות (גדה שם). כשם שב"ד מנוקין בצדק. שנאמר בצדק משפט (דעיר ב.). כך מנוקין מכל מום. פסול יוחסין, וסנהדרין קאמר, וא גדולה או קטנה, אצל דייןן דעלמא לא (קדושין עו:) יליף מהאי קרא סוּךְ יפה רעמי דאיירי צסנהדרין (יבמות קא). עמך. מיוחסין כמותך (קדושין עו:). **התם** **משום** **שכינה**. סנהדרין צשאותה שעה הארכו להיות מיוחסין משום שכינה, על עס צנאזה נאקשפ' שם דכתיב (צמדבר

מסורת הש"ס

(א) [מוס' פ"ז וע' מוס' לעיל די': ד"ה אל יחסר ומוס' ב"מ ס. ד"ה רבא ומוס' ב"ב יז: ד"ה כל חמרא] (ב) [נצרכות מ. ענינין יט. חגיגה מ.]. (ג) [מגילה ו.]. (ד) [ב"מ פה.]. (ה) אבות פ"ד משנה טו, ו. [אדר"ג פליג]. (ו) [ב"ב יא.]. (ח) [נ"ל לפני ד"ה עשרים]. (ט) [וע"ע מוס' סוטה ו. ד"ה מדי].

תורה אור השלם

1. שררך אגן הסהר אל יחסר המזג בטנך ערומת חטים סוגה בשושנים:

שיר השירים ג ו
מבצע ל' צמחת:

שיר השירים ו ו
וַיָּגֶשׁ וַיִּשָּׁק לוֹ וַיֵּרָח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רְאֵה רִיחַ בְּנִי בְרִיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בָּרַבְו:
בראשית כו כו
וַיֹּאמֶר מֶה עֲשִׂיתָ קוֹל דְּמִי אֲחִיךָ צִעְקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה:
בראשית ד י

לעזי רש"י

פלמ"ד [פלמ"ד]. לחיור.

מוסף רש"י

הוי זנב לאריות. טוב לך שהסיה זנב לאריות לאנשים טובים, מהיותך ראש ושר לריקים (אבות פ"ד מס"ו).

דמו רדם ודעותיו. אף כשאתה מקיים דמי אחיך עמך (כשאתה מקיים נפש אחת מישראל) מעלה עליך חייו וחי' וזעיותיו, שמדה טובה מרובה ממדת פורענות (ב"ב יא.).

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

ושלש שורות. כל אחת כמנין סנהדרי עשרים
ושלשה שאם יחלקו הכ"ג רובן מחייבין ומיעוט מזכין והט"יה לרעה אין ע"פ אחד ולריך להוסיף שנים שנים עד שבעים ואחד הלכך נריך להושיב לפניהם ארבעים ושמונה להשלמת שבעים ואחד ולאז אורח ארעה לעשות

שורות לתלמידים של כ"ד שתהא

מרוצה משל דיינין ולא לעשות שורות

קטנות ולא שמים של כ"ג ואחד של שנים תלמידים הלכך עבדי שלש שורות: **וכל אחד מפיר אם מקומו.**

לפי שנתחלה כסדר הושיבום שורה ראשונה גדולה משל שניה והיא גדולה מן השלישית וגם ככל שורה ושורה הושיבום כסדר הגדול כראש שני למטה הימנו וכן כולן זה למטה מזה לפיכך נריך כל אחד להכיר מקומו:

הוזכרו לסמוך. כגון שמת אחד מן

הדיינין סומכין לו מהראשונים שהם

גדולים מכולן: **אחד מהשניים בל לו**

נראשונה כו'. ולא שיציאו מן הקהל

לראשונה לפי שהגרוע מן התלמידים

שנשורות גדול מגדול שנקהל: **ולא היה.** אותו שנבחר מן הקהל יושב

במקומו של ראשון ראש בשורה שלישי

אלא במקום הראוי לו בסוף השורה

וכן אותו שצא מן השלישי לשניה וכן

אותו שנסמך מן הראשונים לא היה יושב

במקומו של ראשון אלא כולן בסוף השורות וכל בני השורה נמשכין

איש איש למעלה ממקומו וממלאין זה מקומו של זה מפני שהקטן שבדיינים

גדול מן הגדול שבתלמידי הראשונה

והקטן שבנראשונה גדול מן הגדול

שנשניה הלכך כי נייד כולוה נייד

כשמת אחד מהן ומושיבין אחר חליפיו

כולן נריכין לגוד איש איש ממקומו:

גב' מה"מ. דבעגולה היו יושבים:

ספר. עגול הוא: **צטיצורו של עולם.**

שצית המקדש באלמע של עולם:

דומה לספר. צעגולה: **מוג.** שני

חלקי מים ואחד יין: **אל יחסר המוג.**

אל יחסרו מחלק השלישי שהוא כדי

הראש למוג: **עשרים** ושלשה. שלש

של שבעים: **ל'ל'אם.** לעסקיו חוץ

לליסכה: סייג הוא גדר: **סוגה בשושנים.** גדורה בשושנים כלומר

בזאורה קלה וצהדלה מועטת הם

נפרשין מן העצירה וא"ל גדר אכנים

להפסיקן שאפי' אין רחוקין מן העצירה

אלא גדר שושנים מפסיק ביניהם לא

יפרצו זה פרצות הגדר: **מההצנח.**

אחזות ודולקת כמו (שבת דף כח:)

שקיפלה ולא ההצנה וצלע"ו פלמ"ד:

צריוני. פריצים לשון צורים: רבי זירא

גואל הוה ומחרכו שוקיו ע"י מעשה

דצדיק נפש' בננורא שגירא בהשוכר

את הפועלים (ב"מ דף פה.) וקרו

ליה חריכא קטן שקי: **ש"מ.**

מדקמני לא היה יושב במקומו של

ישראל שורות של תלמידי חכמים יושבין

לפניהן כל אחד ואחד מכיר את מקומו

בהוצרכו לסמוך סומכין מן הראשונה אחד

מן השניה בא לו לראשונה אחד מן

השלישית בא לו לשניה בוררים להן עוד

אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית

ולא היה יושב במקומו של ראשון אלא

יושב במקום הראוי לו: **גב' מנא** הני מילי

א"ר אחא בר חנינא דאמר קרא ישררך

אגן הסהר אל יחסר המזג וגו' שררך זו

סנהדרין למה נקרא שמה שררך שהיא

יושבת בטיבירו של עולם אגן שהיא מגינה

על כל העולם כולו הסהר שהיא דומה

לסהר אל יחסר המזג ⁽⁶⁾שאם הוצרך אחד

מהם לצאת ירואין אם יש עשרים ושלשה

כנגד סנהדרי קטנה יוצא ואם לאו אינו

יוצא: **יבטנג** ערימת חטים מה ערימת

חטים הכל נהנין ממנה אף סנהדרין הכל

נהנין מטעמיהן: **יסוגה** בשושנים שאפילו

כסוגה של שושנים לא יפרצו בהן פרצות

וריינו דאמר ליה ההוא מינא לרב כהנא

אמריהו יגדה שרי ליחורדי בהדי גברא אפשר

אש בנעורת ואינה מהבהבת אמר ליה

בשושנים שאפילו כסוגה בשושנים לא יפרצו בהן פרצות ⁽⁷⁾ריש לקיש

אמר מהכא ²כפלה הרמון רקתך ⁽⁸⁾אפילו ריקנין שבך מלאין מצות

כרמון ר' זירא אמר מהכא ³זירא את ריח בגדיו אל תיקרי בגדיו אלא

בוגדיו הנהו בריוני דהוה בשיבבותיה דר' זירא דהוה מקרב להו כי היכי

דניהדרו להו בתיובתא והוו קפדי רבנן כי נח נפשיה דר' זירא אמרי עד

האידינא הוה ⁽⁹⁾חריכא קמין שקיה דהוה בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן

רחמי הרהרו בלבייהו ועבדו תשובה: שלש שורות כו': אמר אבבי ש"מ כי

ניידי כולוהו ניידו ולימא להו עד האידינא הוה יתיבנא ברישא השתא מותבתו

לי בדנבי אמר אבבי דאמרי ליה הכי ⁽¹⁰⁾הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים:

בתנ"י כיצד מאיימין את העדים העל עידי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין

עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמא אי

אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוו יודעין שלא כדיני

ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו

ודם זרעותיו תלויין בו עד סוף העולם ⁽¹¹⁾שכן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר

ידמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעותיו דבר

אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם

יחידי ללמודך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד

עולם מלא ⁽¹²⁾וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים

עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאבך

ושלא יהו המינים אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקב"ה

שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי

המלכים הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה

לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושמא תאמרו

לו.

התורה העידה עלינו סוגה בשושנים. לענין דס נדות נדרש

כשאומרת דס כששנה אדומה ראיתי מיד פורש וא"ת

והא יחוד דאורייתא היא כדדרשינן (לעיל דף כא:.) מני יסיתך אחיך בן

אמך והיכי אתא קרא דדצרי קצלה למישרי מאי דכתיב באורייתא

וי"ל דלא אסרה תורה אלא כעין

אמו דלא עבדא דמשמריא אצל נדה

סופה ליטהרש) ומיהו היכא דלא צעל

אפילו נדה אסורה להתייחד כדאמר'י

צפ"ק דכתובות (דף ד. 7.) לא צעל הוא

ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין

הנשים וא"ת והא אמר'י צפ"ק דשבת

(דף יג.) מקיש אשתו נדה לאשת רעהו

מה אשת רעהו הוא צגגדו והיא צגגדה

אסור כו' ופי' שם בקונט' משום ייחוד

דאשת איש אף אשתו נדה והכא אמר

סוגה בשושנים וי"ל דהוא צגגדו והיא

צגגדה אסורה בלשט איש אפי' בלא

ייחוד משום איקרובי דעתה שנהנין

ומתחממין זה מזה ויש תימה מ"ש

דייחוד דנדה שרייא מסוגה בשושנים

והוא צגגדו והיא צגגדה אסרת

מהיקש דלשט איש איפוך אנא וי"ל

דמסתבר טפי לאסור הוא צגגדו והיא

צגגדה לפי שמתקרבין יחד ונהנין זה

מזה כדפרישית: **וירדך את ריח**

בגדיו. לשון ריח שייך דס נדות

כדאמרין צס"פ כל היד (נדה דף כ:)

ההיא איתמא דלתיא דמא קמיה דר"א

ארחיה אמר האי דס חימוד הוא:

שאין

התורה העידה עלינו סוגה

בשושנים שאפילו כסוגה בשושנים לא יפרצו בהן פרצות ⁽¹³⁾ריש לקיש

אמר מהכא ²כפלה הרמון רקתך ⁽¹⁴⁾אפילו ריקנין שבך מלאין מצות

כרמון ר' זירא אמר מהכא ³זירא את ריח בגדיו אל תיקרי בגדיו אלא

בוגדיו הנהו בריוני דהוה בשיבבותיה דר' זירא דהוה מקרב להו כי היכי

דניהדרו להו בתיובתא והוו קפדי רבנן כי נח נפשיה דר' זירא אמרי עד

האידינא הוה ⁽¹⁵⁾חריכא קמין שקיה דהוה בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן

רחמי הרהרו בלבייהו ועבדו תשובה: שלש שורות כו': אמר אבבי ש"מ כי

נייד כולוהו ניידו ולימא להו עד האידינא הוה יתיבנא ברישא השתא מותבתו

לי בדנבי אמר אבבי דאמרי ליה הכי ⁽¹⁶⁾הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים:

בתנ"י כיצד מאיימין את העדים העל עידי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין

עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמא אי

אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוו יודעין שלא כדיני

ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו

ודם זרעותיו תלויין בו עד סוף העולם ⁽¹⁷⁾שכן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר

ידמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעותיו דבר

אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם

יחידי ללמודך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד

עולם מלא ⁽¹⁸⁾וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים

עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאבך

ושלא יהו המינים אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקב"ה

שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי

המלכים הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה

לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושמא תאמרו

המטבעות שאדם טובע ע"י ברזל אחת כולן דומין: **שצנילי נצרא העולם.** כל' חשוד אני כעולם מלא לא אטרד א"ע מן העול' בעציר' אחת וימשוך ממנה:
מה

	עין משפט נר מצוה

סד א מ"י פ"א מהל' סנהדרין הלכה (ו) [1] סמג עשין יז:
סח ב מ"י שם הל"ח:

סו ג מ"י שם פ"ג הל"ב:

ד (מ"י פכ"ג מהל' איקורי

צ"אה הל' א טו"ט"ע אה"ע

ס"י כב טע"ף א יו"ד ס"י

ק"ה טע"ף א]:

סז ה מ"י שם פ"ג מהל' סנהדרין הל"ג:

רבינו חננאל

א"ל ההוא מינא לרב

כהנא אמריתו נדה שרי

לנברה דילה ליחורדי

בהדה אפשר אש בנעורת

ואינה מהבהבת א"ל

התורה מעידה עלינו

שאפילו סוגה בשושנים

אין אנו פורצים פרצה.

כפלת הרמון רקתך אפילו

ריקנין שבישראל מלאין

מצות כרמון: הנהו בריוני

דהוו בשיבבותיה דר' זירא

דהוה מקרב להו ר' זירא

כי היכי דניהדרו בתיובתא

והוו קפדי רבנן כו נח

נפשיה דר' זירא אמרו

עד האידינא הוה ר' זירא

בעי עלן רחמי השתא

מאן בעי עלן רחמי הרהרו

בלבייהו והדרי בתיובתא:

שלש שורות של תלמידי

חכמים כו. אמר אבבי

ש"מ כולוהו ניידו ולימא

להו עד האידינא הוינא

יחיב ברישא והשת'

מוחביתו לי בסופא אמרינן

ליה הוי זנב לאריות

לא ראש לשועלים:

מתנ"י כיצד מאיימין

על עידי נפשות וכר':